

ORTADOğU GÜNDEMİ

2-8 Kasım 2020

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, Suriye'de yayın yapan bir haber sitesine özel açıklamalarda bulundu. Jeffrey, seçimleri hangi aday kazanırsa kazansın, ABD'nin Suriye'de askerî birliklerinin varlığının, Esad rejimine uygulanan yaptırımların ve İran'ı Suriye dışına itme iradesinin değişmeyeceğini öngördüğünü bildirdi. Suriye'nin doğusunda terör örgütü YPG/PKK işgali altında bulunan bölgelerdeki durumu da değerlendiren Jeffrey "PKK'yı terör örgütü olarak görüyoruz. PKK kadrosunun Suriye'den çıktığını görmek istiyoruz. (PKK kadrolarının Suriye'de bulunması) Türkiye ile (Suriye'nin) kuzeydoğusunda var olan gerginliğin temel nedeni. Biz bu gerginliği azaltmak istiyoruz. Çünkü kuzeydoğu dışındaki tüm bölgelerde Türkiye ile yakın eş güdüm içinde çalışıyoruz." ifadelerini kullandı.¹ ABD seçimleri sonucunda Joe Biden 46. Başkan olarak seçildi. James Jeffrey'in istifa edeceği ve yerine yardımcısı Joel Rayburn'un geçmesinin beklendiği iddiaları gündeme geldi.²

• Suriye Rejimi

Avrupa Birliği (AB), Suriye rejiminin yeni atanan 8 bakanına sivil nüfusa karşı şiddet kullanarak baskı kurmaya çalıştıkları nedeniyle yaptırım uyguladıklarını açıkladı. Yaptırımlara seyahat yasağı ve varlıkların dondurulmasının dâhil olduğu dile getirilirken AB tarafından yaptırıma uğrayan Suriye rejimi mensubu sayısı 288 yükseldi.³

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) bu yılın ekim ayında Suriye genelinde 154 keyfî tutuklama ve gözaltına alma vakalarının gerçekleştiğini söyledi. Bu yaptırımların temel nedenleri olarak halkın görüşleri ve yaşanan ekonomik çöküş ve kötü yaşam koşullarının eleştirilmesi olduğu dile getirildi.⁴

Beşar Esad, Suriye ekonomisinin en temel sorununun Suriyeli iş adamlarının Lübnan finansal sektörlerinde bulundukları milyarlarca dolar mevduatın Lübnan'daki ekonomik kriz sonrası bloke edilmesi olduğunu söyledi. Esad, Lübnan bankalarına yerleştirilen 20 ila 42 milyar dolar arası mevduatın kaybedilmiş olabileceğini sözlerine ekledi.⁵ Suriye halkının %83'ü yoksulluk sınırı altında yaşarken 2,8 milyon insan ise yaşamlarını idame ettirebilmek için insani yardıma ihtiyaç duymaktadır.

1 <https://www.middleeastmonitor.com/20201106-us-says-it-seeks-to-eliminate-pkk-presence-in-syria/>

2 <https://www.newsweek.com/three-trump-officials-leave-posts-ballots-counted-administration-exodus-1545735>

3 <https://www.aa.com.tr/en/economy/eu-sanctions-ministers-of-syrias-assad-regime/2034830>

4 <https://syrianobserver.com/EN/news/61657/human-rights-report-154-cases-of-arbitrary-detention-in-syria-last-month.html>

5 <https://www.thenationalnews.com/world/mena/syria-s-assad-says-billions-locked-in-lebanese-banks-because-of-economic-crisis-1.1106112>

• Fırat'ın Doğusu

YPG, Suriye'de ABD'nin desteğiyle elinde tuttuğu petrol kaynaklarını ABD'nin yaptırım uyguladığı Esad rejimine satmaya devam etmektedir. Terör örgütü, Esad rejimi bölgesine her gün ortalama 500 tırlık petrol satıyor. Buna göre, son bir ayda örgüt ile Esad rejimi arasında 15 bin tırlık petrol ticareti gerçekleşti. Rejimin terör örgütleriyle ticaretinden sorumlu ABD'nin yaptırım listesindeki milis yöneticisi ve Milletvekili Husam Katircı'ya ait petrol tankerleri terör örgütünün işgalindeki bölgelerde görüntülendi. YPG/PKK işgalindeki Rumeylan bölgesinden aldığı petrolü taşıyan tankerler, Tel Tamir, Ayn İsa ve Rakka olmak üzere örgütün işgalindeki üç ayrı noktada görüldü. Görüntülerde, terör örgütünün bölgesinden temin edilen petrolü Esad rejimi bölgesine taşıyan tankerlere, Rusya'ya ait zırhlı araçların da eşlik ettiği görüldü.⁶

Resulayn'da devam eden arama-tarama faaliyetleri sırasında terör örgütü PKK/YPG'ye ait büyük miktarda silah ve mühimmatın bulunduğu cephanelik ele geçirildi. Şanlıurfa Valiliğinden yapılan açıklamaya göre, PKK/YPG terör örgütünün faaliyetlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik Rasulayn'da yürütülen çalışmalar sürüyor. Bu kapsamda yapılan operasyonda 17 havan mühimmatı, el yapımı patlayıcı yapımında kullanılan çok sayıda malzeme ele geçirildi.⁷

SDG tarafından Deyrizor'un doğu kırsalındaki Hecin beldesinde motosiklet yasağı getirilmesinden bir hafta sonra bölge sakinleri, şehrin sokaklarında protesto gösterileri düzenledi. Yaklaşık üç saat süren protestolarda göstericiler, gerçekleştirilen son operasyonlar ve baskınlar sırasında tutuklananların serbest bırakılması çağrısı yapan pankartlar açtı, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi, güvenli gıdaya ulaşılmasının sağlanması, yeniden elektrik hizmeti ve içme suyu temin edilmesi ve şikayetlerin giderilmeye çalışılması ile ilgili sloganlar attı.⁸

• İdlib

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) Türkiye ve Rusya kuvvetlerinin Halep'in güneyinde ortak bir devriye gerçekleştirdiklerini aktardı. Türkiye ve Rusya bir süredir güvenlik endişeleri nedeniyle ortak devriyeleri gerçekleştiriyorlardı.⁹

6 <https://www.dailysabah.com/world/syrian-crisis/ypgpkk-continues-to-sell-oil-to-assad-regime>

7 <https://www.trthaber.com/haber/dunya/rasulaynda-cok-sayida-muhimmat-ele-gecirildi-529092.html>

8 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2612901/firat-in-dogusunda-sdg-karsiti-protesto-gosterileri-duzenlendi>

9 <https://www.syriahr.com/en/191035/>

protestocu Ömer Fazıl'ın Başbakan Mustafa Kazımî'nin Mayıs ayında göreve gelmesinden bu yana güvenlik güçleri tarafından Basra'da öldürülen ilk protestocu olduğu açıklandı.²²

Irak'ın Diyala vilayetinde yer alan bir güvenlik kaynağına göre, IŞİD'in Bakuba'nın 20 kilometre kuzeydoğusundaki Ebu Saida ve el-Abara yerleşim yerleri arasındaki güvenlik noktasına yaptığı saldırıda bir polis yaralandı.²³

Irak'a bağlı Medya Güvenlik Ağı, Irak ordusu ve hava kuvvetlerinin Irak'ın kuzeyinde yer alan Selahaddin vilayetinde IŞİD'e karşı geniş çaplı bir operasyon başlattığını bildirdi. Irak federal polisi ve Haşdi Şaabi güçlerinin bir kısmının iş birliği ile yürütülecek olan operasyona ABD liderliğindeki IŞİD karşıtı koalisyonun da hava desteği sağlayacağı belirtildi. Ayrıca IŞİD karşıtı koalisyonun geçen ayın başında yayınladığı rapora göre, Eylül ayında Irak'taki IŞİD hedeflerine yönelik yedi saldırı düzenlendiği ve 18 IŞİD üyesinin öldürüldüğü açıklandı.²⁴

Musul'un Sincar ilçesinde yer alan Yezidilerin terör örgütü PKK'nın bölgedeki varlığına karşı gösteri düzenleyerek Sincar'dan çekilmesi için çağrıda buldukları aktarıldı. Ayrıca düzenlenen gösteride Yezidiler, iç göçmenlerin evine dönmelerinin önünü açacak olan Sincar Anlaşması'nın uygulamaya konulması talebini de tekrar dile getirdiler.²⁵

• Ekonomi

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımî'nin Irak petrolünün %80'inden fazlasını ihraç eden Basra vilayetini ziyaret ederek Basra Doğalgaz Şirketi tarafından inşa edilen doğal gaz üretim tesisinin açılışını gerçekleştirdiği bildirildi. Kazımî'nin tesisin açılış konuşmasında "bu tür projelerin geleneksel olarak ham petrole dayanan ve ülke ekonomisinin önemli bir sütununu temsil ettiğini" söylediği kaydedildi. Ayrıca Kazımî'nin ülkenin yeniden imarı için uluslararası şirketlere ortaklık çağrısında bulunduğu da kaydedildi.²⁶

13 Ekim'de Irak Bakanlar Kurulu, mali reform için Beyaz Kitabı onaylamıştı. Böylece reform sürecinin temel hedeflerinden birinin ve Irak'taki mali ve likidite krizinin temel nedeninin Irak'ın yapısal olarak dengesiz bütçeye sahip olması gösterildi. Reform sürecine ilişkin getirilen ilk maddeler arasında federal bütçeye uzun vadeli yapısal geçişin parçası olan gerçek mali disiplinin yer aldığı ve 2021 bütçesine ilk kez dâhil edilmesinin beklendiği açıklandı.²⁷

22 <https://www.reuters.com/article/us-iraq-protests-basra/iraqi-forces-kill-protester-wound-40-in-southern-basra-security-rights-sources-idUSKBN27M2RJ>

23 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/ISIS-attacks-a-security-point-in-Diyala>

24 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/08112020>

25 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iraktaki-ezidiler-teror-orgutu-pkknin-sincardaki-varligina-karsi-gosteri-duzenledi-/2036524>

26 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2609056/irak-basbakani-kazimi-ülkenin-yeniden-imari-icin-uluslararası-sirketlere>

27 <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/the-irrefutable-logic-of-numbers-and-the-inevitability-of-reform-in-iraq/>

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin Irak'ta sadece önümüzdeki iki ay dört milyondan fazla çalışanın ve emeklinin maaşını ödeyebilmek için 12 trilyon Irak dinarına (10 milyar ABD doları) ihtiyacı olduğu belirtildi.²⁸ Bu yüzden Bağdat'ın bu yılın başlarında OPEC + ham petrol üretim kotalarını aşmaktan başka seçeneğinin olmadığı vurgulandı. IKBY'ye göre Anayasa'nın 112. ve 115. maddeleri uyarınca, Anayasa'nın referandumla kabul edildiği 2005 yılında üretimde olmayan sahalardan çıkarılan petrol ve gazı yönetme yetkisi bulunuyor. Bununla birlikte Irak Devlet Petrol Pazarlama Örgütü (SOMO), Irak Anayasası'nın 111. maddesine göre petrol ve doğal gazın tüm bölge ve valiliklerdeki Irak halkının mülkiyetinde olduğunu savunuyor. Bu sebeple petrol gelirlerini kimin alacağı kesinleştirilememektedir.

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, Irak'ın başkenti Bağdat'ta Irak ve Suudi Arabistan arasında imzalanan mutabakat ve anlaşmaların uygulama planlarını görüşmek amacıyla Irak-Suudi Koordinasyon Konseyi üyelerini kabul ettiği bir toplantı düzenledi. Yapılan toplantıda, Kazimi'nin hükûmetin Irak'ta yatırım yapmak isteyen şirketlerin karşı karşıya olduğu tüm engelleri aşmak için çabaladığı ve Suudi şirketler için yatırım fırsatlarının mevcut olduğunu söylediği kaydedildi.²⁹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Bağdat'ta yüzlerce kişi ABD askerlerinin Irak'tan çıkarılmasını talep eden gösteri düzenledi.³⁰ ABD, IŞİD'e karşı mücadele eden uluslararası koalisyonu destekleyen liderlik etmek için 2014'ten beri Irak'a binlerce asker gönderdi. Diğer taraftan Irak'ta yaz boyunca Koalisyon güçleri konvoylarının geçtiği yol kenarlarına bombalı saldırı düzenlendi.³¹

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, son 24 saatte 2.530 kişide yeni tip koronavirüs (Covid-19) tespit edildiği ve toplam vaka sayısının 498.549'a yükseldiği bildirildi. Ayrıca salgın nedeniyle 44 kişinin hayatını kaybettiği ve toplam ölüm sayısının 11.327'ye yükseldiği aktarıldı.³²

Irak Tarım Bakanlığı, Irak'ta birçok vilayetlerdeki balıklarda koi herpes virüsünün (KHV) tespit edildiği konusunda uyarıda bulundu. Koi hastalığının Anbar, Selahaddin, Babil ve Bağdat'ın bazı bölgelerinde ortaya çıktığı aktarıldı.³³

28 <https://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/How-Kurdistan-Is-Taking-Advantage-Of-Iraqs-Oil-Crisis.html>

29 <https://www.ina.iq/eng/9880/al-kadhimi-the-investment-opportunities-available-to-saudi-companies>

30 <https://www.gulf-times.com/story/677411/Hundreds-demand-ouster-of-US-troops-from-Iraq>

31 <https://www.france24.com/en/live-news/20201107-hundreds-in-baghdad-demand-ouster-of-us-troops-from-iraq>

32 <https://www.tbajansi.com/saglik-bakanligi-guncel-verileri-acikladi-6/>

33 <https://www.middleeastmonitor.com/20201106-iraq-new-virus-killing-fish-supplies/>

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Kerkük'teki Türkmen ve Arap milletvekilleri yayınladıkları ortak bildiriye 2018'de yapılan parlamento seçimlerine hile karıştırdığı ileri sürülen bir ismin Kerkük Seçim Komiserliği Bürosu Sorumlusu yapılmasını kınadı. Bildiriye, söz konusu ismin gerçekleştirdiği hilelerin güvenlik güçleri tarafından ispatlandığı vurgulanırken aynı ismin seçimlerde oyların tek bir partiye gitmesini sağladığı aktarıldı.³⁴

Irak Türkmen Milliyetçi Hareketi de konuya ilişkin bir açıklama yayınlarken kararın büyük bir hayal kırıklığına neden olduğunu ifade etti. Açıklamada, atamaların Kerkük kamuoyunun talepleri göz önünde tutularak şeffaflık ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulandı.³⁵

KYB Kerkük Teşkilat Sorumlusu Muhammed Osman başkanlığındaki KYB heyeti, Türkmeneli Partisi'nin Kerkük'teki genel merkezini ziyaret ederek Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarıkahya ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede, Irak'taki mevcut siyasi durum ve ülkedeki tüm bileşenlerin Irak'ın yönetimine katılmasının gerekliliğine vurgu yapılırken diğer taraftan çeşitli etnik yapıya sahip olan bölgelerde etnik yapılar arasında ortak yönetimlerin kurulması gerekliliğine değinildi. Ayrıca iki parti arasındaki tarihsel ilişkilerin devam ettirilmesi için partiler arası ortak bir koordinasyon biriminin kurulması karara bağlandı. Yapılan görüşmeye bazı yürütme kurulu üyeleri ve parti mensupları da katıldı.³⁶

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Kerkük'ün Dakuk ilçesi ve Beşir köyündeki aşiretlerin temsilcilerinden oluşan bir heyeti Bağdat'ta kabul ederek kendileri ile bir görüşme gerçekleştirdi. Salih görüşmede, Irak hükûmeti ile Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) arasındaki sorunların Anayasaya ve halkın iradesine uygun olacak şekilde bazı dışlamaları içeren uygulamalardan kaçınarak çözülmesi gerektiğini ifade etti. Salih, Kerkük halkının teröre karşı verdiği mücadeleyi takdir ettiğini ifade ederek teröristlerin Kerkük'te toplumsal barışı hedef almasına müsaade etmemek için güvenlik tedbirlerin yoğunlaştırılmasının önemine vurgu yaptı. Salih, Beşir köyünden gelen heyetin isteklerini dinledikten sonra terörden zarar görenlerin ve bölgede bazı ayrımcı faaliyetlere maruz kalan köy halkının haklarının teslim edilmesi gerektiğini söyledi. Kerkük'teki durumu yakından takip ettiğini belirten Salih, demografik değişimlerden uzak olacak biçimde

34 <http://www.turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/20152-kerkuk-teki-milletvekillere-yeni-atanan-kerkuk-secim-burosuna-muduru-ne-tepki-geldi.html>

35 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=4748330495209621&id=167189209990462

36 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2780275385575350&id=1806500662952832

• Güvenlik

Irak medyasının güvenlik kaynaklarına dayandırarak paylaştığı bazı haberlerde, Savunma Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığının Kerkük'te konuştugu güvenlik güçlerine bağlı bazı tabur ve tugayların görev yerlerinin değiştirileceği öne sürüldü. Buna göre İçişleri Bakanlığına bağlı Federal Polis gücünün bölgedeki 6. Tabur'unun yerine Irak Ordusuna bağlı 8. Tabur ve 21. Tugay'ın görevlendirileceği bildirildi. Söz konusu bölgelerin Kerkük'e bağlı Şuvan, Altunköprü ve Dibis olduğu belirtilirken kararın merkezî hükûmet ile İKBY arasında alınan "ortak koordinasyon merkezleri" kararı doğrultusunda hayata geçirileceği ifade edildi.⁴²

• Sağlık & Sosyal Hayat

2014 yılında terör örgütü IŞİD'in işgali nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan Selahattin'in Amirli ilçesine bağlı Bastamlı köyü halkının yaşadıkları bölgeye geri dönmeye başladığı belirtildi. Türkmen nüfusun yaşadığı Bastamlı köyüne ziyarette bulunan ITC Selahattin İl Başkanı Heytem Haşim Muhtaroglu ve beraberinde heyet, bölge halkı ile görüşmeler gerçekleştirerek halkın taleplerini dinlediler. Bastamlı Köyünde açıklamalarda bulunan Muhtaroglu, geri dönüşlerin büyük oranda başlaması ile birlikte ilk aşamadan ikinci aşamaya geçildiğini; ikinci aşamada ise geri dönen Türkmen halkın bölgede kalıcı olabilmesi için bir an önce elektrik ve su gibi temel kamu hizmetlerinin Bastamlı köyüne sağlanması gerektiğini vurguladı. Muhtaroglu söz konusu hizmetler için Selahattin Valisini ve diğer yerel idarecileri zaman kaybetmeden somut adımlar atmaya çağırırdı.⁴³

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'te 25 Ekim 2020 tarihi itibarıyla 125 kişide daha koronavirüs tespit edildiği, kentteki toplam vaka sayısının 18.211'e ulaştığı bildirildi. Ayrıca açıklamada toplam vefat sayısının 650 olduğu, sağlığına kavuşan toplam hasta sayısının ise 15.197'ye ulaştığı aktarıldı.⁴⁴

■ İKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Kurtuluş ve Kalkınma Cephesi Partisi Başkanı Usame Nuceyfi, Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) Başkanı Mesut Barzani ile bir araya geldi. Nuceyfi, Barzani ile yaptığı görüşmede kritik meselelerde aynı görüşte bulduklarını açıkladı. Diğer yandan el-Maukif el-İraki haber sitesine göre KDP Başkanı'nın Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in

42 <https://shafaq.com/ar/امن-الفرقة-السادة-بالشرطة-الاتحادية-تنسحب-من-طراف-كركوك>

43 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/430065417982655/>

44 <http://www.turkmenelihaber.net/turkmeneli/item/20171-kerkuk-te-125-kisiye-daha-koronavirus-tanisi-konuldu-2-kisi-vefat-etti.html>

istifa ettirilmesi şartı ile Kurtuluş ve Kalkınma Cephesi Partisi'ne destek vereceğinin söylendiği aktarıldı.⁴⁵ Buna karşın Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) politbüro üyesi Sadi Pire bu iddiaları reddederek Cumhurbaşkanı Berham Salih'in istifa ettirilmesi ve KDP tarafından cumhurbaşkanı koltuğunun alınmasının söz konusu olmadığını dile getirdi. Ayrıca Pire "KDP, Irak Cumhurbaşkanı Salih'in istifa ettirilmesi şartıyla Sünnilere destek verirse yanlış bir yola girer" dedi.⁴⁶

• Ekonomi

Irak Meclis Başkanı İkinci Yardımcısı Beşir Haddad, Irak merkezî hükûmeti tarafından IKBY'ye gönderilen aylık 320 milyar dinarın gecikme sebebinin ekonomik kriz ve Irak'ta memur maaşlarının ödenmesi konusunda yaşanan aksaklık olduğunu belirtti. Haddad, 320 milyar dinarın gönderilmesinin Bağdat'ın memur maaşlarını ödemesine bağlı olduğunu açıklarken Irak Maliye Bakanı Ali Allavi ise memur maaşlarının düzenli olarak ödenmesinin hükûmetin borç almasına bağlı olduğunu dile getirdi.⁴⁷ Ayrıca Haddad, Erbil ile Bağdat arasındaki ilişkilerin ilerlediğini ve ana konular üzerine anlaşmaya varıp sadece imzalamasının kaldığını belirtti.

• Güvenlik

Irak'ın Duhok vilayetinin Amedi ilçesine bağlı Çemanke nahiyesinde Peşmerge güçleri terör örgütü PKK tarafından saldırıya uğradı. PKK'nın yola döşediği mayının patlaması sonucunda bir peşmerge hayatını kaybederken ikisi de yaralandı. Peşmerge Genelkurmay Başkanı Tuğgeneral Cemal Muhammed Eminki, PKK'nın Peşmerge birliğinin geçtiği yola mayın döşediğini ve ardından Peşmergelere ateş açtığını söyledi. IKBY Bakanlar Kurulu, terör örgütü PKK'nın Peşmerge güçlerine yönelik saldırısını en sert şekilde kınayarak "Bu tür saldırıları, kırmızı çizginin aşılması olarak görüyoruz." dedi.⁴⁸ IKBY Başkanlığı, PKK'luların Peşmergelere yönelik saldırısını "tehlikeli" olarak değerlendirerek örgütü, IKBY'nin anayasal statüsüne, hükûmetine ve resmî kurumlarına saygı duymaya çağırdı.⁴⁹ Saldırıya ilişkin KDP Başkanı Mesud Barzani yaptığı açıklamada, silah gücüyle işgal edilen bölgelerden gidilmesinin en iyi tutum olacağını söyleyerek PKK'nın IKBY topraklarından çekilmesini bir kez daha dile getirdi.⁵⁰

45 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6982

46 <http://skurd.net/2020/11/02>

47 <https://www.awene.com/detail?article=38018>

48 <https://www.kurdistan24.net/tr/news/ec16f299-47e0-4b7e-ac54-7edf4fe2ad18>

49 <https://www.rudaw.net/turkish/world/0411202012>

50 <https://www.esta.krd/news.aspx?id=10818&mapid=1>

Irak Başbakanlık Medya Ofisi, PKK saldırısını Irak'ın egemenliğinin ihlali olarak nitelendirerek saldırıyı kınadı ve IKBY'deki Peşmerge güçlerine desteğini açıkladı.⁵¹ ABD Erbil Konsolosluğu Twitter hesabından bir paylaşımında bulunarak IKBY'ye desteklerini belirtirken PKK tarafından Peşmergelere yapılan saldırıyı kınadıklarını belirtti. Diğer taraftan terör örgütü KCK, KDP güçlerinin operasyon yapmakta ısrarcı davranması nedeniyle olayın meydana geldiğini açıkladı. KCK, ABD Erbil Konsolosluğunun saldırıya ilişkin yaptığı paylaşımı kınayarak gerilimlerin azaltılması çağrısı yerine iç savaşa yönelik bir paylaşımında bulunduğunu belirtti.⁵² Rudaw televizyon kanalına konuşan Tuğgeneral Cemal Eminki, PKK'nın iddialarının aksine bölgede operasyon yapılmadığına dikkat çekerek Peşmerge 80. Piyade Tugayı'na bağlı bir birliğin, Duhok'un Amedi ilçesine bağlı Çemanke bölgesindeki diğer Peşmerge birliğine ziyarete gittiği esnada yola düşenen mayının askerî araçta patlatıldığını söyledi. Saldırıyı "kabul edilemez" olarak nitelendiren Tuğgeneral Eminki "Belli ki PKK, Kürt savaşı çıkarmak istiyor." dedi.⁵³ KDP ile PKK arasında yaşanan gerilimlerin bölgede Türkiye tarafından PKK'ya yönelik daha fazla operasyon yapılmasına neden olacağı düşünülmektedir. Ayrıca PKK'nın IKBY'nin içişlerinden elini çekmesi, IKBY'nin egemenlik hakkını tanınması ve halk tarafından PKK'nın bölgeden çekilmesi yönünde çağrıda bulunmaktadır.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs salgınında (Covid-19) vaka sayısı 83.376'ya yükselirken salgın nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 2.637 olduğu açıklandı. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 52.072'ye ulaştığı belirtildi.⁵⁴

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Suudi Arabistan koronavirüs salgını sebebiyle durdurulan Umre ziyaretlerini 7 aylık aradan sonra tekrar başlattı. Yeni tedbirler altında Kâbe'de günde 20.000 kişinin Umre ibadetini gerçekleştirmesine ve 60.000 kişinin gündelik ibadetine izin verileceği duyuruldu.⁵⁵

Geçtiğimiz hafta Suudi Arabistan'da yabancı işçilere yönelik uygulanan "kafala" sisteminin kaldırılacağı birçok kaynakta ifade edilmişti. Suudi Arabistan İnsan Kaynakları ve Sosyal Kalkınma Bakan Yardımcısı Sattam Elharbi yaptığı açıklamada krallığın yabancı işçilere

51 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=180519>

52 <https://esta.krd/news.aspx?id=10928&mapid=1>

53 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/0411202011>

54 <https://www.kurdistan24.net/so/default>

55 <https://www.aa.com.tr/en/latest-on-coronavirus-outbreak/saudi-arabia-allows-umrah-for-pilgrims-from-abroad/2026817>

Reuters haber ajansını konuyla ilgili kaynaklara dayandırığına göre ABD Dışışleri Bakanlığı, 2,9 milyar dolar değerinde bir anlaşmayla BAE'ye 18 adet silahlı MQ-9B insansız hava aracı satmayı planladığını Kongre'ye bildirdi. Kongre'ye resmî bilgilendirmenin daha sonra yapılacağı aktarıldı. Eđer satış gerçekleşirse silahlı insansız hava araçlarının deniz radarıyla donatılmış bir şekilde 2024 yılında teslim edilmesi beklenmektedir.⁶¹

BAE, ülkenin yabancı yatırım çekme gücünü arttırmak için cumartesi günü hukuk sisteminde bir revizyon başlattı. Kişisel, medeni ve ceza kanunlarında yapılacak yasal düzenlemeler kapsamında alkol tüketiminin, evli olmayan çiftlerin birlikte yaşamasının ve intihara teşebbüsün suç sayılmaktan çıkarılması planlanıyor. Hükûmet ayrıca, yaygın olarak eleştirilen bir aşiret geleneği olan "namus cinayetleri" için uygulanan ceza indirimini kaldırdığını bildirdi. Ayrıca yapılan değişikler ile ülkede yaşayan yabancıların evlilik, boşanma ve miras gibi konularda İslami Şeriat mahkemelerinden kaçınmasına izin verilmesi planlanmaktadır.

• Katar:

Katar Emiri Temim bin Hamed es-Sani salı günü yaptığı açıklamada yasama organı Şura Konseyi için gelecek yıl seçim düzenleneceğini duyurdu. Buna göre ilk oylama Ekim 2021'de yapılacak. Seçimler ile Katar vatandaşları 45 sandalyeli Şura Konseyinin 30 üyesini seçecek.⁶²

Katar Emiri açıklamasının devamında ise ülkeyi petrol fiyatlarındaki dalgalanmalardan koruma amacıyla varil başına 40 dolarlık bir petrol fiyatı varsayımı üzerinden Katar bütçesinin düzenleneceğini duyurdu.⁶³

• Yemen:

Geçtiğimiz hafta 2019'da imzalanan Riyad Anlaşması bir yılı geride bıraktı. Yemen'in güneyinde yer alan Ebyen vilayetinin bazı noktalarında merkezî hükûmet güçleri ile BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) güçleri arasında çatışmalar yaşandı.⁶⁴

GGK Sokotra'da bir ofis açarak adaya çalışmaya gelen Yemenli işçileri "yabancı işçi" olarak kaydetti.⁶⁵

61 <https://www.reuters.com/article/us-usa-emirates-drones-exclusive/exclusive-trump-administration-advances-2-9-billion-drone-sale-to-uae-sources-idUSKBN27M06L>

62 https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/qatars-emir-promises-shura-council-elections-next-year/2020/11/03/2d39c2cc-1daa-11eb-ad53-4c1fda49907d_story.html

63 <https://www.reuters.com/article/qatar-politics-deficit-int/qatar-emir-sees-deficit-for-first-half-2020-at-15-billion-riyals-idUSKBN27J0R0>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20201102-yemen-pro-government-forces-clash-with-southern-separatists/>

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20201104-uae-backed-stc-register-yemenis-from-outside-socotra-as-foreigners/>

toplantının, Tunus'ta düzenlenecek diyaloğun hazırlıklarını ve üst düzey atamaları kapsadığı açıklandı.⁸⁷

• Tunus

Pazartesi günü, Fransa İçişleri Bakanı Gérald Darmanin haftanın sonuna doğru terörle mücadele ve güvenlik konularını masaya yatırmak için Tunus'u ve Cezayir'i ziyaret edeceğini bildirdi.⁸⁸ Bu ziyaretlerden önce Darmanin, İtalya İçişleri Bakanı Luciana Lamorgese ile görüştü. Görüşmenin ardından yapılan açıklamaya göre İtalya ve Fransa, özellikle Tunus kıyılarından Avrupa'ya yapılan göçü kontrol altına almak için deniz veya hava araçları konuşlandırabileceklerini belirttiler. Lamorgese, altı aylık bir deneme süresince İtalyan ve Fransız güvenlik güçlerinin ortak sınırlara yerleştirileceklerini açıkladı.⁸⁹ Tunus ise özellikle Nice'deki saldırıdan sonra, Fransa'nın gönderdiği Tunuslu göçmenleri adli süreçler doğrultusunda kabul edeceğini bildirdi.⁹⁰ Bu hafta ayrıca Tunus'un insan hakları örgütlerinin Fransız Dışişlerine yazdığı açık bir mektupta, Avrupa'nın bağımsız göçmenleri terörle ilişkilendirerek Tunus hükümetine baskı yapmaması gerektiği çağrısında bulundu.⁹¹ Salı günü, Tunus Başbakanı Hişam el-Meşişi, ülkenin daha önce görmediği kadar büyük bir ekonomik krizle karşı karşıya olduğunu açıkladı.⁹² Tunus'ta 9 Kasım'da düzenlenecek olan Libya Siyasi Diyalog Forumu için bu hafta son hazırlıklar yapıldı ve cumartesi günü BM Genel Sekreteri'nin Libya Özel Temsilcisi Vekili Stephanie Williams, yaptığı açıklamada katılımcıların Tunus'a gelmiş olduğunu belirtti.⁹³ Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said de hafta başında bu toplantının Libya'daki durumun sonlanması için önemli bir fırsat olduğunu ve Tunus'un Libya'daki sorunları gidermek için destek vereceğini vurgulamıştı.⁹⁴

• Cezayir

Bu hafta Cezayir'de en dikkate değer haber, Anayasa Referandumu'nun kabulü oldu. Cezayir tarihindeki en düşük yaklaşık %24 katılım sağlanan referandumda, halkın %66.8'i

87 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/third-round-libyan-dialogue-held-bouznika>

88 <https://www.gulfoday.ae/news/2020/11/02/france-to-discuss-security-with-tunisia--algeria>

89 https://www.washingtonpost.com/world/national-security/italy-france-consider-giving-tunisia-migrant-boat-alerts/2020/11/06/a8e016c6-2046-11eb-ad53-4c1fda49907d_story.html?utm_source=rss&utm_medium=referral&utm_campaign=wp_world

90 <https://uk.reuters.com/article/uk-france-security-tunisia/tunisia-will-accept-deportees-from-france-if-judicial-rights-are-guaranteed-idUKKBN27M2IG>

91 <https://www.middleeastmonitor.com/20201107-human-rights-organisations-call-on-europe-not-to-pressure-tunisia-over-illegal-migrants/>

92 <https://www.thenationalnews.com/world/tunisia-facing-an-economic-crisis-like-never-before-says-prime-minister-1.1105231>

93 <https://www.libyaobserver.ly/news/unsmil-says-libyan-political-dialogue-participants-have-arrived-tunisia>

94 <https://www.thenationalnews.com/world/libya-talks-next-week-a-real-opportunity-says-tunisian-president-1.1104649>

24 Haber sitesinde yayınlanan haberde, KDP'nin iddiasına göre IKBY'nin Kerkük-Ceyhan Boru Hattı'na zarar veren patlama sonucunda günde yaklaşık 10 milyon USD'lik kayıpları olduğu bildirildi. Ayrıca PKK'nın boru hattı saldırısı ile aynı gün gerçekleşen Mardin'deki BOTAŞ tesislerine düzenlenen saldırıyı da üstlendiği belirtildi.¹¹²

Irak Petrol Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, Bağdat'ın güneyindeki Güney Samawa kenti yakınlarında meydana gelen doğal gaz boru hattındaki patlamanın Bağdat yakınlarındaki elektrik santrallerinde arz sıkıntısı yarattığı bildirildi.¹¹³

Irak Devlet Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) yaptığı açıklamada, ocak ayından itibaren Basra Medium adlı üçüncü bir tip ham petrol ihracat harmanı (blend) üretmeyi planladığını bildirdi. Basra Medium'un API gravitesi yaklaşık 29 derece olacak ve bu harman Katar'ın el-Shaheen ham petrol harmanı ile benzerlik gösteriyor olacak.¹¹⁴¹¹⁵

Irak'ın ülke çapındaki petrol ihracatı, ekim ayında günlük ortalama 3,28 milyon varil ile bu yılın mayıs ayından bu yana en yüksek hacme ulaştığı açıklandı. İhracattaki artışın, OPEC+ üretim kısıntısına rağmen, Petrol Bakanlığının Güney Irak'taki sahalara günlük 250 bin varilden fazla üretim artışı konusunda izin vermesinden sonra gerçekleştiği bildirildi.¹¹⁶

BP Irak'ın en büyük petrol sahası olan Rumaila'nın ham petrol üretim kapasitesinin günlük 2,1 milyon varile çıkarılması için Irak'ın Petrol Bakanlığı ile görüşüldüğünü açıkladı. Devlet şirketi Basra Oil Co. ile PetroChina ve SOMO'nun ortak olduğu sahada baş yüklenici olan BP'nin şu anda Rumaila'dan günde ortalama 1,4 milyon varil üretim gerçekleştiği bildirildi.¹¹⁷

Mısır ve Irak arasında imzalanan bir ön mutabakat anlaşması (MoU) ile Mısır'ın Irak'ın altyapı, enerji, elektrik, petrol ve gaz gibi çeşitli sektörlerdeki bir dizi büyük projesini destekleyeceği açıklandı.¹¹⁸

112 <https://monitoring.bbc.co.uk/country/IRQ?preview=true>

113 <https://pgjonline.com/news/2020/11-november/gas-pipeline-blast-in-southern-iraq-kills-3-injures-51>

114 <https://financialpost.com/pmnbusiness-pmn/iraq-to-launch-new-basra-medium-crude-for-export-in-2021-sources>

115 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/podcasts/crude/110320-oil-market-stakes-us-election>

116 https://www.iraqoilreport.com/news/export-increase-gives-iraq-more-oil-revenues-despite-price-drop-43226/?utm_source=IOR+Newsletter&utm_campaign=ca62364058-this-week-in-iraq&utm_medium=email&utm_term=0_f9870911e6-ca62364058-192930720

117 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/110520-bp-iraq-in-talks-over-fate-of-rumailas-oil-output-capacity-boost-to-21-mil-bd>

118 <https://egyptoil-gas.com/news/egypt-iraq-sign-energy-cooperation-mou/>

Mısır ve Rusya arasında yapılan bir toplantıda, Mısır'ın Süveyş Kanalı Ekonomik Bölgesi'nde Rusya'nın bir sanayi bölgesi kurulması ve Mısır'ın ilk nükleer enerji santrali olan Dabaa santralinin inşası için görüşmelerde bulunulduğu bildirildi.¹¹⁹

İsrail Enerji Bakanlığı, Lübnanın Akdenizde denizası ekonomik haklarla ilgili görüşmelerde, Energean Oil & Gas PLC tarafından işletilen Karish ve Tanin gaz sahalarını da kapsayacak şekilde müzakereleri genişletme yönündeki girişimini reddettiğini açıkladı.¹²⁰

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC) yaptığı açıklamaya göre, Libya'nın günlük ham petrol üretimi günde 800 bin varile ulaştı ve ülke 2021'in başında 1,3 milyon varillik bir üretim gerçekleştirmesini hedefliyor. Libya'nın OPEC tarafından üretim kotasının 1,7 milyon varil olduğu ve ülkenin arz ve talebi dengelemeye çalıştığı açıklandı.¹²¹

NOC yaptığı açıklamada, İtalyan Eni ile Al-Buri açık deniz petrol sahasının geliştirilmesinin ikinci aşamasının yeniden başlaması hakkında görüşüklerini bildirdi.¹²²

NOC yaptığı açıklamada, Batı Libya'da Nalut yakınlarındaki Sinoun Petrol Sahası'nın resmen açıldığını ve ilk aşamada günde 10 bin varil üretilmesinin ve gelecek dönemlerde günde 50 bin varil üretim gerçekleştirilmesinin beklendiğini bildirdi. Sahanın Bingazi merkezli Arabian Gulf Oil Company tarafından yönetileceği de açıklandı.¹²³

Libya'nın Sirte Havzası'ndaki petrol faaliyetlerinin Arama ve Üretim Paylaşım Anlaşması uyarınca, Almanya merkezli Wintershall Aktiengesellschaft tarafından NOC ile yeni kurulan bir ortak işletme olan Sarir Oil Operations'a devredildiği açıklandı.¹²⁴

Kuveyt'in Al-Zour projesiyle, 2024 yılına kadar Ortadoğu'daki rafineri kapasite artışına liderlik edebileceği ve günlük 615 bin varil ekstra üretim sağlayacağı açıklandı.¹²⁵

Saudi Aramco, 2020 yılının 3. çeyreğindeki kârında %44,6'lık bir düşüş gerçekleştiğini açıkladı. Firma 2020 yılının 3. çeyreğindeki kârının, 2019'un 3. çeyreğindeki 21,29 milyar USD'den, 11,79 milyar USD'ye gerilediğini bildirdi.¹²⁶

119 <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/389605/Egypt/Politics-/Egypt,-Russia-discuss-Dabaa,-GERD-developments.aspx>

120 <https://en.globes.co.il/en/article-israel-rejects-lebanese-claims-on-karish-tanin-gas-fields-1001347848>

121 <https://www.oilandgas360.com/libyas-oil-production-surges-to-800000-barrels-per-day-on-the-way-to-1-2m-bpd-in-2020/>

122 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/noc-and-italy-s-eni-discuss-development-al-buri-offshore-oilfield>

123 <https://www.libyaherald.com/2020/11/02/noc-opens-new-sinoun-oilfield-in-west-libya/>

124 <https://northafricapost.com/44853-libya-operations-onshore-sirte-basin-transferred-to-new-company.html>

125 <https://www.globaldata.com/kuwait-lead-middle-eastern-refinery-capacity-growth-2024/>

126 <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Aramcos-Profit-Drop-Is-A-Dire-Warning-For-Saudi-Arabia.html>

Saudi Aramco, Arap Light ham petrolünün Asya'daki aralık ayı resmî satış fiyatını (OSP) 0,10 cent düşürerek, Umman / Dubai ortalamasına göre varil başına 0,50 cent olarak belirledi.¹²⁷

Suudi Arabistan'ın BAE sınırına yakın Saudi Aramco tarafından işletilen Shaybah'taki petrol tesislerinin 10 Yemenli insansız hava aracı tarafından hedef alındığı açıklandı. Saldırıya uğrayan tesislerde bir rafineri ve bir petrol deposu bulunduğunu bildirildi.¹²⁸

¹²⁷ <https://www.hellenicshippingnews.com/saudi-arabia-cuts-december-crude-official-prices-to-asia/>

¹²⁸ <https://avapress.com/en/143921/Yemen-attacks-Saudi-oil-field>